

Op pad met... **Jac. Meter in de Utrechtse Waarden**

CV Ing. J. Meter

1977	Afgestudeerd aan de HAS Dronten
1977 – 1978	Lerarenopleiding
1978 – 1988	Docent biologie in het hoger agrarisch onderwijs
1988 – 2006	Diverse managementfuncties bij de Rabobank
2006 – 2010	Programmacoördinator Projectbureau SVGV, samen vernieuwen in de Gelderse Vallei en Eemland
2007 – heden	Trainer/coach Nature@work
2010 – heden	Accountmanager Nationaal Groenfonds

Functies

2004 – heden	Secretaris Stichting The Well die zich bezig houdt met plattelandsontwikkeling in Noord-Ethiopië
--------------	--

Natuur en landschap hebben ondernemerschap nodig

Jac. Meter is namens Nationaal Groenfonds betrokken bij streekfondsen in vijftien gebieden. In de Utrechtse Waarden zijn veel ondernemers actief. "Die denken anders, zakelijk, die pakken aan en door. De tijd is voorbij dat mensen achteroverleunend zaten te wachten op de bijdrage van hest rijk. Elk gebied is nu heel creatief bezig met de vraag wat willen we nu eigenlijk en hoe kunnen we daar zelf aan bijdragen. Dat moeten we vasthouden, ook na Bleker."

Wat is voor u de essentie van het streekfonds?

"Ik zie een fonds als een organisatievorm, een manier waarop je een gebied betreft bij de kwaliteit van de eigen leefomgeving. De eerste fondsen werden landschapsfondsen genoemd. Wij zijn al ras overgestapt op de benaming streek- of gebiedsfonds want je hebt het dan niet alleen over natuur en landschap maar over integrale gebiedsontwikkeling. En daar is een veel groter draagvlak voor. Wat doet zo'n fonds nou? Dat brengt mensen bij elkaar, gebiedspartners. Deze hebben er allemaal baat bij hebben dat het gebied beter wordt voor gebruikers en bezoekers. Zowel de economie, de cultuur, de landbouw én natuur en landschap profiteren daarvan. Uiteindelijk wil je toe naar een parapluconstructie. In het fonds komen publieke projecten met publiek geld samen met wensen en ambities waarvoor nog geen geldstroom is. Uitgangspunt is een gezamenlijke visie op hoe het gebied er uit zou moeten zien. En dan wordt bekeken: waar hebben we geld voor en waarvoor niet. Het streekfonds trekt privaat geld aan voor gebiedswensen waarvoor nog geen gelden zijn."

En welke rol speelt de streekrekening daarbij?

"Dat is een interessante manier om privaat geld aan te trekken. Het idee is van de ASN bank, maar de landelijke uitrol vindt sinds 2010 plaats via de Rabo, omdat deze bank een veel groter distributienetwerk heeft. Ondernemers en bedrijven parkeren een

deel van hun liquide middelen op de streekrekening. Zij ontvangen een marktconforme rente en de bank doneert jaarlijks 5% van de uitgekeerde rente aan het streekfonds. De spaarder wordt gevraagd hetzelfde te doen. Met de opbrengst moeten we ons niet rijk rekenen (één tot twee promille van de inleg, zie kader, red.). Je moet heel veel geld op de streekrekening hebben wil je daaruit een continue geldstroom voor bijvoorbeeld onderhoud genereren. Veel belangrijker is dat je een grote groep zakelijke relaties bij het gebied en bij de financiering daarvan betreft."

Spreekt die streekrekening ondernemers meer aan dan traditionele manieren om bij natuur en landschap in de eigen streek betrokken te raken?

"Ik denk dat de tijd er rijp voor is. Duurzaamheid is een begrip geworden en bedrijven profileren zich graag met people, planet, profit. Het soort activiteiten dat het streekfonds onderneemt in je eigen gebied sluit daar nauw bij aan. Wageningen Universiteit heeft de betalingsbereidheid voor natuur en landschap onderzocht. Het blijkt dat kennis en betrokkenheid daaraan vooraf gaan. Via activiteiten van het streekfonds, zoals het bezoekerscentrum waar we nu te gast zijn, kunnen ondernemers kennis opdoen over het gebied. Betrokkenheid krijg je door weer andere activiteiten die hier georganiseerd worden. Je kunt wandelen met de boswachter, je kunt wilgen gaan

knotten, je kunt als zakelijke relatie met je klanten hier naartoe. Eén van de ondernemers hier uit de Utrechtse Waarden riep: ik heb het nu wel gehad om met mijn relaties te gaan golfen. Die streekrekening is een eerste stap naar een grotere betrokkenheid. Een bedrijf zegt: ik heb deze kennis in huis, kunnen jullie daar iets mee, of ik stel mijn netwerk ter beschikking. Ander geld begint naar het gebied te vloeien. Een bedrijf dat 25 jaar bestaat stort 25.000 euro in het streekfonds, de opbrengst van de jaarlijkse wielerronde wordt gedoneerd, enzovoort."

Hoe is men hier in de Utrechtse Waarden aan de slag gegaan?

"Ik ben bij vijftien streken betrokken, maar het aardige van dit gebied is dat er vanaf het begin heel veel enthousiasme en positieve energie was. In korte tijd is de zaak hier op poten gezet en er zijn relatief veel ondernemers betrokken bij het bestuur. Die denken anders, meer zakelijk, die pakken aan en door. Vrijwilligers doen ontzettend goed werk, maar je kunt niet altijd een beroep op ze doen en ze missen soms specifieke kennis en vaardigheden. Op dit moment is ondernemerschap nodig voor natuur en landschap."

"Streekfonds Utrechtse Waarden is opgericht vanuit de gedachte dat men meer wil doen met de streekidentiteit – knotwilgen, weteringen, kades, tiendwegen, boomgaarden, lintdorpen, boerderijen – en met streekproducten als fruit en kaas. Ze zijn

hier net gestart. De streekrekening is in mei geopend. Er staat nu een kleine 10 miljoen op maar dat groeit nog door. Er is hier net zoals elders grote behoefte aan privaat geld voor duurzaam beheer. In de loop der jaren is behoorlijk geïnvesteerd in natuur en landschap, maar dat was veelal voor de aanleg daarvan. Voor het beheer is eigenlijk geen potje. De wandelroute die hier met

subsidie is aangelegd zal jaarlijks onderhouden moeten worden. Dat kan met publiek geld, bijvoorbeeld voor groenblauwe diensten, maar die middelen zijn maar beperkt voor handen. Vanuit een streekfonds kan aanvullend het een en ander gebeuren.”

Is het gevaar niet dat de moeilijke niet rendabele projecten blijven liggen?

”Dat gevaar zit er in. Als je kijkt waar het geld aan besteed wordt dan zijn dat in eerste instantie aansprekende projecten. Zo is het streekfonds Utrechtse Heuvelrug begonnen met het financieren van de schaapskudde. Dat is letterlijk en figuurlijk een aibaar project. Als er keuzes gemaakt moeten worden omdat er structureel geld tekort is, zullen er altijd projecten afvallen. Publiek geld

blijft nodig voor zaken die belangrijk zijn, maar door het publiek als minder urgent worden gezien. Als we werkelijk bepaalde natuurgebieden heel belangrijk vinden dan kost dat geld. Je kunt hooguit spreken over de grootte van het bedrag en of cofinanciering mogelijk is. Wat doet het rijk, wat doet de provincie en wat kan het gebied zelf doen, maar wel in verhouding. En als het

gebied dan inspringt met privaat geld is het logisch dat het daar zeggenschap over wil hebben. Geen enkele private partij zegt: de overheid heeft een tekort, laat ik eens in de overheidskas storten. Dat gebeurt niet.”

Hoe is Nationaal Groenfonds bij streekfondsen betrokken?

”In de eerste plaats zijn wij de kassier van

veel streekfondsen. De gelden zijn bij ons geparkeerd. We proberen een koppeling te maken met de publieke gelden die er voor zo’n gebied zijn. Zo promoten we conventanten tussen private en publieke partijen bij de realisatie van bepaalde projecten. We brengen verschillende geldstromen bij elkaar op een paraplu rekening met verschillende gelabelde deelbudgetten, stellen zo

het geld veilig voor het gebied en verzorgen een transparante Brusselproof verslaglegging voor publieke partijen die daar behoefte aan hebben.

We hebben ook een katalysatorfunctie. Het Groenfonds is betrokken bij nieuwe economische ontwikkelingen in een gebied, bijvoorbeeld bij grootschalig natuurbegraven. En dan bedoel ik niet begraven in de natuur, nee begraven in toekomstige natuur, waarvan de aanleg en het beheer gefinancierd worden uit de grafrechten. Een partij die daarmee aan de slag wil, meldt zich bij ons en probeert via ons netwerk hun idee ook ergens uitgevoerd te krijgen. We betrekken daar dan de groene banken bij, maar financiering is lastig in deze tijd. Om zo'n project bancair financierbaar te maken, zijn wij vaak wel bereid onze nek uit te steken en er wat risicodragend kapitaal in te stoppen. En ten slotte stellen we uit ons eigen vermogen ook zelf gebiedsgerelateerd geld op de streekrekening om die van de grond te krijgen en doen we aan voorfinanciering."

Hoe kijkt Nationaal Groenfonds aan tegen uitstel/afstel van de Ecologische Hoofdstructuur, toch een van jullie bestaansgronden?
"Wij maken geen beleid. Wel staan in onze beleving visie en ambitie los van het geld dat beschikbaar is. Als je een goed, zelfs wetenschappelijk, onderbouwd plan hebt, de EHS, dan kan het niet zo zijn dat je ineens zegt: we denken er nu anders over of de omvang is minder belangrijk. Daarom nodigen wij provincies ook uit om hun eigen provin-

ciale ambitie op dit terrein te formuleren, zoals Utrecht heeft gedaan. Die provincie heeft gekeken naar de resterende 3.000 hectare waarvoor nu geen financiering is. Vastgesteld is dat de helft daarvoor voor de provincie relevant is en onder haar ambitie valt. Voor die 1.500 hectare wordt nu financiering gezocht. Dat is een andere route dan schrappen.

Wat wij er als Nationaal Groenfonds van merken is dat wij geld onder ons hebben dat op dit moment helemaal niet uitgegeven wordt omdat de publieke partijen na een jaar nog steeds in grote onzekerheid leven of ze het uit mogen geven en waaraan. Dus wat dat betreft is het een tijd van stagnatie. Wat ik overigens het grote voordeel vind, laat ik daar maar gewoon

eerlijk over zijn, is dat we wel in een heel creatieve ondernemende tijd zitten. De tijd is voorbij dat mensen achteroverleunend zaten te wachten op de bijdrage van het rijk. Elk gebied is nu heel creatief bezig met de vraag wat willen we nu eigenlijk en hoe kunnen we daar zelf aan bijdragen. Dat zag je al vóór dit kabinet maar de brede dreiging die daarvan uit gaat helpt natuurlijk wel om de gelederen te sluiten en aan het werk te gaan. Er zijn veel partijen die niet willen dat de natuur nog bleker wordt."

BAREND HAZELEGER

Potentie en impact streekfonds en streekrekening

Het eerste streekfonds (Groene Woud) is in 2007 opgericht. Sindsdien heeft dit fenomeen een stormachtige groei doorgemaakt. Op dit moment zijn er al tien actief en tien in voorbereiding (www.streekfonds.nl). Dit aantal zou kunnen groeien tot ruim 50 actieve streekfondsen in 2015, zie figuur 1. Een belangrijke impuls is de doorontwikkeling van landschapsfondsen die oorspronkelijk zijn opgericht voor de betaling van groenblauwe diensten, tot streekfondsen. Vooral in Overijssel, Gelderland en Zuid-Holland gebeurt dit.

De gemiddelde inleg op de streekrekening is 20 tot 40 miljoen euro. Een voorzichtige projectie op basis van bekende

initiatieven vermenigvuldigd met een gemiddelde opbrengst van 80.000 euro aan rente en giften laat zien dat op nationale schaal tot vier miljoen jaaromzet kan worden gegenereerd ten behoeve van projecten. Dat is 8% van de jaarlijks geschatte totale landschapsbeheerkosten van 64 miljoen (PBL 2008).

Via het streekfonds wordt een sterke lokale inbreng verwacht op de ontwikkeling van natuur en landschap en kan een lokale kwaliteitsimpuls ontstaan. Maatregelen op lokaal niveau kunnen echter ook een vervlakking van de kwaliteit van natuur en landschap in een groter gebied veroorzaken. Dit risico ontstaat wanneer veelal gelijksoortige, zichtbare en gemakkelijk te verantwoorden projecten waar niemand op tegen kan zijn worden gefinancierd en er weinig oog is voor

de specifiek lokale context en de meerwaarde voor de biodiversiteit.

De praktijk van het Groene Woud laat zien dat vooral projecten worden gefinancierd op de terreinen communicatie, educatie en herstel van rode cultuurhistorische elementen zoals veldpoorten en kapellen, zie figuur 2. De directe bijdrage aan beheer, herstel en ontwikkeling van natuur en groene landschapselementen is klein.

Bron: Tekelenburg, T., in voorbereiding. Streekrekening: "is geld geven zonder geld over te maken." Maatschappelijke ontwikkelingen en initiatieven met mogelijk impact op (het beleid van) natuur, landschap en landelijk gebied. Bilthoven/Den Haag. PBL. www.natuurverkenning.nl.

Literatuur

PBL 2008. Landschap beschermen en ontwikkelen. Evaluatie en beleidsopties.

